

AZ IFRS HASZNÁLAT INTENZITÁSÁNAK ELEMZÉSE

THE ANALYSIS OF IFRS USAGE INTENSITY

Gábor Tóth - Zsuzsanna Széles

Abstract

The public listed companies use one of the two international accounting standard system to prepare their financial statements everywhere in world. These by the capital markets accepted accounting standard systems are the US GAAP and the IFRS. According to the current trends and events the IFRS will win the competition of international accounting standards. The aim of this paper is to show a whole picture about the IFRS adoption around the world. After the literature overview we set up a hierarchy system which measures the IFRS usage intensity in a 49 grade scale. The classification of the jurisdictions based on the jurisdiction's regulation in connection with IFRS usage. The analysis and presentation of the results is per continent. According to the research's results the IFRS usage is intensive all around the world. We can see, that we are in the middle of a process and the IFRS usage intensity will be higher and higher in the future. Therefore, we suggest repeating this research in 2 or 3 years to examine the events and changes what happened after this research.

Key words

IFRS. US GAAP. Accounting standards. Convergence. Monopoly.

Absztrakt

A tőzsdén jegyzett vállalkozások jelenleg két globális számviteli standardrendszer valamelyikét használják pénzügyi beszámolásuk alapjaként szerte a világon. E két, a tőkepiacokon elfogadott szabályozás a US GAAP és az IFRS. A két szabályozás egymás konkurenciája, a jelenlegi folyamatok, trendek alapján úgy tűnik, hogy az IFRS került ki győztesen kettejük versenyéből. Tanulmányunk célja, hogy teljes képet mutasson az olvasónak az IFRS elterjedtségéről, használatának intenzitásáról. Ehhez a rendelkezésre álló szakirodalom feldolgozása után felállítottunk egy hierarchiarendszert, ami egy 49 fokozatú skálán méri az IFRS használat intenzitását. Az egyes államok, országok e csoportokba kerültek besorolásra, aszerint, hogy milyen szabályozás van hatályban az IFRS használattal kapcsolatban. Az eredmények elemzését és bemutatását földrészenkénti bontásban készítettük. A kutatás azt mutatja, hogy az IFRS használata a világ minden régiójában elterjedt, egyes részeken már majd egy évtizede, máshol még csak az elmúlt pár évben követelik vagy engedik meg a alkalmazását, de az egyértelműen kirajzolódik, hogy egy folyamat közepén járunk, melynek során az IFRS használat egyre intenzívebbé válik. Ebből kifolyólag javasolt a kutatás 2-3 éven belüli megismétlése, hogy kiderüljön, valóban az elvárt irányban és ütemben változott-e az IFRS-ek elterjedtsége.

Kulcsszavak

IFRS.US GAAP. Számviteli standardok. Konvergencia. Monopólium

Bevezetés

Jelenleg minden kontinensen használják az IFRS-eket, ami alapján elvitathatatlan, hogy globális standardokká fejlődtek az elmúlt több mint 40 év során. De mit is jelent pontosan, hogy használják? Milyen konstrukciókat vezettek be az egyes kontinenseken és,

melyek azok az országok ahol az IFRS-ek alkalmazását leginkább előtérbe helyezik? Jelen tanulmányban ezekre és az ezekhez szorosan kapcsolódó kérdésekre keressük a választ. Célunk, hogy az olvasó teljes képet kapjon az IFRS-ek alkalmazásának jelenlegi helyzetéről.

A második világháború után kialakult világ sokféle jelzővel volt illelhető, de az, hogy nemzetközileg egységes nem volt megtalálható közöttük. Az egyes nemzetállamoknak megvoltak a saját államukban elfogadott számviteli szabályozásuk, alkalmazott számviteli gyakorlatuk, ezért nem volt szükségük nemzetközileg elfogadott és használt számviteli standardokra. Az 1950-es években azonban a nemzetközi kereskedelem és a direkt külföldi tőkebefektetések olyan mértékű növekedést produkáltak, hogy a számviteli szabályozás vezető szakemberei számára egyértelművé vált, hogy a legújabb kihívás nem más, mint a nemzetközivé válás. Az ehhez szükséges lépéseket Sir Henry Benson tette meg azzal, hogy elindította mozgalmát, aminek a célja az országoként eltérő számviteli gyakorlatok problematikájának kezelése volt. A nemzeti testületek vezetőivel folytatott hosszas tárgyalások, egyeztetések után Benson vezetésével 1973-ban megalakult az International Accounting Standards Committee (IASC). Az IASC célja volt, hogy elősegítse a nemzeti standardok harmonizációját, csökkentse az egyes államok számviteli gyakorlatában fennálló eltéréseket. Létrehozásával az IASC lett az első olyan testület, amit azért hoztak létre, hogy nemzetközi számviteli standardokat alkosson. (Zeff, 2012)

Az alapításkor az alábbi kilenc országot invitálta meg Benson, minden ország három fős delegációval képviseltethette magát:

- Ausztrália,
- Kanada,
- Franciaország,
- Németország,
- Japán,
- Mexikó,
- Hollandia,
- Egyesült Királyság és Írország,
- és az Egyesült Államok.

Már a megalapuláskor elmondható, hogy a világ minden részét képviselték a jelenlévők. Ez elengedhetetlen volt ahhoz, hogy végül olyan standardrendszer születhessen, ami a világ bármely pontján működő vállalatának megfelelő alternatívát jelent, ha számviteli standardokról beszélünk.

Az első végleges IASC által létrehozott standardok 1975-ben jelentek meg. Ezt követően napjainkig többtíz standard és állásfoglalás született, ami a standardokat átfogó standardrendszerként való használatra alkalmassá tette. Jelenleg a legmagasabb sorszámú standardok az IAS 41 – Élő mezőgazdasági növények és az IFRS 16 Lízing. Ahhoz, hogy idáig eljussunk számos mérföldkönek számító esemény következett be, melyek az IFRS-ek elterjedését előmozdították. Ilyenek voltak többek között (Deloitte Magyarország, 2015):

- 1989-ben az Európai Számviteli Szakemberek Szövetsége (FEE) támogatja a nemzetközi számviteli harmonizációt és az IASC-t. Az IFAC az állami tulajdonú üzleti vállalkozások számára írja elő, hogy tartsák be az IAS-okat.
- 1994-ben létrehozzák az IASC Tanácsadó Testületét.
- 1995-ben a SEC kijelenti, hogy támogatja az IASC-t olyan számviteli standardok kifejlesztésében, melyek a határon átnyúló kibocsátás céljára előállított pénzügyi kimutatások készítésekor alkalmazandók.

- 1997-ben létrejön az Állandó Értelmezési Bizottság (SIC).
- 1999-ben a G7 csoport pénzügyminiszterei és a Nemzetközi Valutaalap sürgetik az IAS-ok átvételét.
- 2000-ben az IOSCO javasolja a tagjainak a standardok használatát a nemzetközi kibocsátók részére a határon átnyúló kibocsátások és tőzsdei bevezetések esetén.
- 2001-ben létrejön az IASB (International Accounting Standards Board), átveszi az IASC feladatait, elfogadja a meglévő IAS-okat és SIC-eket. Létrejön az IASC Alapítvány.
- 2002-ben a SIC átnevezésre kerül. Az új név Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Értelmezési Bizottság (IFRIC). Az Európai Unió 2005-től érvényes hatállyal előírja a tagjainak az IFRS-ek alkalmazását tőzsdei cégek részére. Az IASB és a Financial Accounting Standards Board (FASB) megállapodást köt a konvergenciáról.
- 2013-ban megalakul a Számviteli Standardok Tanácsadási Fórum (ASAF).

A fenti események oda vezettek, hogy a US GAAP mellett az IFRS a másik, nemzetközileg elfogadott számviteli standardrendszer, amit a tőzsdén jegyzet vállalkozásoknak a pénzügyi beszámolás alapjául elfogadnak a tőkepiacok. A 70-es években történt jelentős eseményekhez hasonló mértékű előrelépés a 2002-es évben történt. FASB és az IASB közös munkája, a US GAAP – IFRS konvergencia illetve az EU bejelentése az IFRS-ek kötelező használatáról hatalmas mérföldkőnek számít az IFRS-ek elterjedésében.

2001-ben a tőkepiac szereplői felhatalmazást adtak az IASB számára, hogy dolgozzon ki egységes, magas színvonalú számviteli standardokat. Ez az IFRS-ek világszerte való elterjedését célozta meg a FASB – IASB Konvergencia Program keretében. A fennálló eltérések eltüntetése a két rendszer között elengedhetetlen, mivel az IFRS-ek és a US GAAP közötti számos különbség jelentős eltéréseket eredményez a jelentésekben szereplő számokban. A legjelentősebb különbség a két rendszer között maga az általános megközelítés. Az IFRS elv alapú számviteli rendszer, konkrét alkalmazására korlátozottan áll csak rendelkezésre útmutatás. A US GAAP ezzel szemben részletszabályokat alkalmaz, megpróbál minden egyes helyzetet le szabályozni. Az IASB és a FASB közös munkáját 2002 októberében kezdték el, közösen kibocsátva a memorandum of understanding (MoU) című dokumentumot, amivel jelentős lépést tettek előre, a konvergencia iránti elkötelezettségüket hivatalosan is bizonyítva. 2006 februárjában egy újabb MoU került kiadásra az előzőhöz hasonló, újra gondolt célokkal. A US Security and Exchange Commission (SEC) elvárása szerint, az Egyesült Államok és más államok számviteli közzétételi gyakorlatai között fennálló különbségek csökkentése kiemelt fontosságú feladat. (Bohusova, 2009) A standardok elterjedéséhez azonban elengedhetetlen a bevezetéssel kapcsolatos kihívások felderítése, a bevezető országok szakmai támogatása. (Abusef, 2014) A IFRS-ek 2005-ös széleskörű alkalmazása után egy 17 új alkalmazó országot vizsgáló felmérés szerint az IFRS bevezetésével kapcsolatban leggyakrabban előforduló kihívások a korlátozott nemzeti tőkepiacok, elégtelen iránymutatás az IFRS-ek első alkalmazásához, speciális tranzakciók hiánya, adó vezérelt nemzeti számviteli szabályozás és az egyes standardok bonyolultsága volt. (Larson, 2004)

1. Módszertan

Az IFRS használat intenzitásának mérését többféle módon is megközelíthetjük. Vizsgálhatjuk az alkalmazó vállalkozások számosságát, aggregát mérlegfőösszegüket, árbevételüket, mekkora GDP-t termeltek, mindezeket az összesen adatokhoz viszonyítva. Másik lehetséges megoldás, amikor szabályozói oldalról közelítjük meg a kérdést és azt vizsgáljuk, hogy az adott térségben milyen lehetőség illetve kötelezettség van az IFRS-ek alkalmazására. Mi ebből a második megközelítésből vizsgáltuk meg a jelenlegi állapotokat.

Ahhoz, hogy az adatfeldolgozás megkezdődhessen fel kellett állítani azt a szabályrendszert, ami alapján a besorolás megtörténik.

Első lépésként a besorolási egységeket kellett meghatározni, ez nálunk nem más, mint a különálló, legitim országok, államok.

Ezután a vizsgálathoz használható adatbázist kell megalkotni. Olyan adatbázisra volt szükség, ami naprakész, nyilvános, minél teljeskörűbb adatokat tartalmaz és megbízható. Jelen vizsgálathoz a Deloitte könyvvizsgáló hálózat által üzemeltetett és karbantartott IASPlus weboldal adatait használtuk kiindulási alapnak. Az itt található adatokat a kutatás céljainak megfelelően strukturáltuk és az eközben felmerülő problémákat, az elérhető irodalom segítségével megpróbáltuk elhárítani.

Amikor a besoroláshoz megvan az adatbázis és a besorolandó egységek, el kell dönteni, hogy milyen csoportokba soroljuk az egyes egységeket. Ahhoz elengedhetetlen volt az előzetes szakirodalmi feldolgozás, hogy tisztában legyünk azzal, milyen szabályozási konstrukciók fordulhatnak elő. Mivel intenzitás méréséről van szó olyan csoportrendszer kellett létrehozni, amiben az egyes csoportok alá – fölérendeltségi viszonyban vannak egymással. Ez elsőre nem tűnik nehéz feladatnak, de ha megfigyeljük az IFRS konvergencia során megvalósult megoldásokat, akkor beláthatjuk, hogy nem egyszerű egységes hierarchiát felállítani a különböző szabályozási megoldások között.

Az US számviteli standardjainak lehetséges fejlődési irányai például:

- US GAAP-ek karbantartása,
- US GAAP-ek karbantartása és az IFRS-ekhez való konvergencia folytatása,
- Választási lehetőség biztosítása az IFRS-ek és US GAAP között, egyeztetési kötelezettséggel,
- Szabad választási lehetőség biztosítása az IFRS-ek és US GAAP között,
- US Specifikus IFRS-ek bevezetése,
- IFRS teljes bevezetésének menetrendjének felállítása és végrehajtása,
- nemzetközi US GAAP megalkotása. (I-GAAP) (Hail, 2009)

Az Egyesült Államok példája is rámutat a hierarchiarendszer felállításának problémájára. El kell dönteni, hogy egyenlő intenzitásúnak tekintjük-e az IFRS-ek IASB által kiadott változatának azonnali elfogadását és alkalmazását egy IFRS-ekkel teljes mértékben megegyező nemzeti standardrendszerrel, ami csak egy évvel lemaradva követi a hatályos IFRS-eket és extrém esetben még változtathat is rajtuk. Tovább bonyolítja ezt a kérdéskört a jelenlegi szabályozás differenciáltsága. Jellemzően eltérő szabályozás vonatkozik a tőzsdén jegyzett (nyilvános) társaságokra, pénzügyi intézményekre illetve a tőzsdén nem jegyzett (privát) társaságokra. A szabályozás gyakran annak mentén is kettévágzik, hogy egyedi vagy konszolidált beszámoló készítéséről van szó.

A besorolásnál használt csoportok 0-48-ig számozottak. A nullás számú csoportba kerültek besorolásra azok az országok melyekről nem áll rendelkezésre használható információ. Az egyes számú csoportba tartozó országokban semmilyen vállalkozásnak nem megengedett, hogy IFRS-ek szerint vezesse a könyveit, készítse pénzügyi kimutatásait. A 48-as számú csoportba tartozó országokban a legintenzívebb az IFRS-ek alkalmazása, kötelező valamennyi belföldi vállalkozás számára, függetlenül attól, hogy nyilvános vagy privát társaságról van szó.

A többszintű szabályrendszer következtében a használt hierarchia is több szintből áll. Gyakorlatilag egy döntési fát hoztunk létre, ami két kérdés után besorolja az adott országot valamelyik létrehozott csoportba. A létrehozott klaszterek az 1.sz mellékletben található. Az első szint a tőzsdei vállalkozásokra vonatkozó szabályozást, a második a nem tőzsdei vállalkozásokra vonatkozó szabályozást vizsgálja. Mivel szinte minden egyes vizsgált országra elmondható, hogy a tőzsdei cégek jobban vagy ugyanolyan mértékben kell, hogy használják az IFRS-eket mint az adott ország nem tőzsdei vállalkozásai, ezért véleményünk szerint a hierarchiaállításnál nem lehet ellentmondásos az így létrejövő sorrend.

Az első kérdés: Az adott csoportok közül melyik írja le legjobban a tőzsdei vállalkozások beszámolási kötelezettségét?

- Az adott országban nem működik tőzsde
- N/A
- IFRS-ek használata nem megengedett
- IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
- IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
- IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
- IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
- IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára

A második kérdés az elsővel megegyezik, annyi eltéréssel, hogy a nem tőzsdén jegyzett vállalkozásokra vonatkozóan kell megválaszolni, illetve az első válaszlehetőség értelemszerűen nem választható.

Amennyiben nincs tőzsde az adott országban akkor a besorolásnál az első szinten is a második szintre vonatkozó értékeket kell figyelembe venni. Például: nincs tőzsde, de a nem tőzsdei vállalkozások bizonyos körének kötelező az IFRS-ek használata. Ebben az esetben mindkét szinten az „IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben” kategóriát kell kiválasztanunk, tehát az ország a 40-es kategóriába fog tartozni. Ennek oka a szabályozások logikája, miszerint a tőzsdén jegyzett vállalkozások legalább olyan mértékben kell, hogy alkalmazzák az IFRS-eket, mint a nem nyilvános társaságok.

A besorolásnál nem teszünk különbséget aközött, hogy a szabályozás az egyedi vagy konszolidált beszámoló készítésre vonatkozóan írja elő a standardok használatát. Amennyiben például a konszolidált pénzügyi kimutatásait egyes társaságok az IFRS-ek szerint készíthetik el, akkor már az „IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben” kategóriába került besorolásra az adott ország.

Azokat az országokat, ahol nem az IFRS-eket használják, hanem azzal konvergált helyi standardokat, a következő kezelést alkalmaztuk. Megvizsgáltuk, hogy a helyi standardok mennyire tekinthetők az IFRS-ekkel azonosnak, ez alapján három csoportot hoztunk létre. Az első csoportban a helyi standardok teljes mértékben azonosak az IFRS-ekkel, így az általunk történő besorolás során is úgy kezeltük őket, mintha az IFRS-ekről lenne szó. Ezt a megoldást alkalmaztuk például Ausztrália esetében. A második csoportban a standardok, nagymértékben az IFRS-ekkel konvergáltak, azonban hatályba helyezésük révén, vagy a helyi sajátosságok figyelembe vétele miatt nem mondható, hogy a hatályos IFRS-ekkel teljes mértékben azonosak lennének. Ezen országok számára külön kategória lett létrehozva minden hierarchiaszinten: „IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak”. Ilyen csoportba került besorolásra Kína. A harmadik kategóriába olyan országok kerültek, ahol a helyi standardok

kis mértékben vagy egyáltalán nem konvergáltak az IFRS-ekhez. Ide kerülnek besorolásra azok az országok is, akik helyi standardjai ráálltak ugyan az IFRS-ekre, de több mint 5 évvel ezelőtt és azok azóta sem kerültek frissítésre. Ezeket az országokat úgy kezeltük, mintha a saját nemzeti szabályait alkalmaznák nem az IFRS-eket. Ezek alapján került besorolásra például Indonézia.

2. Az IFRS-ek alkalmazásának intenzitása kontinensenként

2.1 Európa

Jelenleg Európa összhangra, közös szabályozásra törekszik, de történelme miatt az egyes országok kultúrája, beállítottsága, motivációi jelentősen eltérnek egymástól. Az Európai országokról kivétel nélkül elmondható, hogy nem az IFRS-ek kapcsán merült fel náluk a magas színvonalú számviteli szabályozás szükségessége.

Magyarországon például a nemzeti számvitel több mint 100 éves múlttal rendelkezik. A nemzeti vagyon és jövedelem megállapítására tett első kísérlet 1855-re tehető. A számviteli követelmények törvény általi szabályozása viszont csak a rendszerváltást követően, az 1991-es számviteli törvénnyel valósult meg először. (Beke, 2010)

Hiába a több tíz, akár száz éves múlt a számviteli szabályozás területén, a jelenlegi változások rengeteg kihívást jelentenek, cserébe viszont számos előnnyel kecsegtetnek az alkalmazó országok számára.

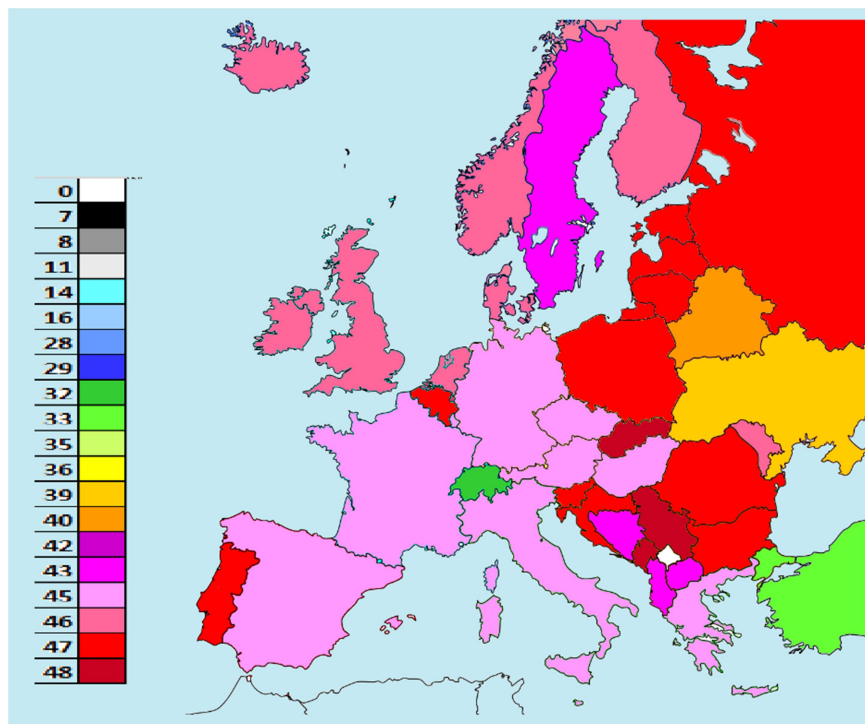
Az egységes számviteli információs rendszerek valószínűleg újfajta adatelemzéshez, új mutatószámok integrációjához vezetnek. (az új alkalmazók által eddig használtakból) (Beke, 2010) Az IFRS-ek adaptációja után a számviteli eredmény átlátható és többé nem alakítható olyan könnyen a beszámolót készítő szervezet kénye-kedve szerint. Ennek köszönhetően az egyik leghatékonyabb eszköz lehetne a belső teljesítmények mérésére és kiértékelésére. (Beke, 2011) A legtöbben a likviditás növekedését várják (Titilayo, 2014), vannak kutatások, melyek szerint viszont a kötelező IFRS szerinti beszámoló készítés nem bír olyan nagy jelentőséggel a likviditásra, mint azt korábban gondoltuk. (Christensen, 2012)

Egy 112 európai tőzsdén jegyzett vállalkozás válaszain alapuló 2004-ben készült felmérés szerint

- az áttérők nem csupán konszolidációs célokra fogják használni az IFRS-eket,
- a folyamat költséges, komplex és nehézkes,
- nem várják a tőkeköltség csökkenését az áttérésből adódóan,
- a pénzügyi eredmény volatilitásának növekedését várják,
- az IFRS-ek komplexitása és az áttéréssel kapcsolatos útmutatás hiánya az áttérés legnagyobb kihívásai közé tartoznak,
- végül a válaszadók többsége úgy nyilatkozott, hogy nem térne át az IFRS-ekre ha az EU szabályozás nem követelné ezt meg.

Az IFRS-ek bevezetése magasabb szintű harmonizációt eredményez az európai, tőzsdén jegyzett vállalkozások konszolidált pénzügyi kimutatásaiban, mivel az EU direktívákhoz képest kevesebb választási lehetőséget ad. Valószínűsíthetően a tőzsdei és nem tőzsdei vállalkozások pénzügyi kimutatásainak összehasonlíthatósága csökkenni fog, attól függően, hogy az érintett tagállam, hogyan dönt a nem tőzsdei cégek beszámolóira vonatkozó IFRS-ek alkalmazásával kapcsolatban. Valószínűtlen, hogy azok a tagállamok ahol az adózás a számviteli beszámoló adataiból indul ki (a legtöbb európai országban így van), megengedné ezeknek a beszámolóknak az alapját jelentő számviteli rendszer IFRS-ekre való lecserélését. Természetesen ennek ellenkezője is megtörténhet, költségmegtakarítási okokból előfordulhat,

hogy megengedik a konszolidációhoz IFRS-t alkalmazóknak, hogy az egyedi beszámolókra is ezeket a standardokat alkalmazzák. (Jermakowicz, 2006) Továbbra is a nemzeti számviteli szabályok alapján összeállított beszámoló adataiból kell kiindulni többek között Németországban és Csehországban. (Mulyadi, 2012) Ezzel szemben Magyarországon a beszámolójukat IFRS szerint készítők, a standardok szerint megállapított eredményt használhatják kiindulási alapként az adókötelezettségük megállapításához.

1. Ábra. Az IFRS-ek használatának intenzitása Európában

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

A nagyobb vállalkozások, akik magasabb tőkeáttétellel, nagyobb piaci kapitalizációval, jelentős külföldi értékesítéssel rendelkeztek, nagyobb valószínűséggel tértek át az IFRS-ekre. Ezek a cégek jobb minőségű számviteli információs rendszerrel rendelkeznek. Továbbá a vállalati politikáik és elvárásaik is egyre érthetőbbé, transzparensbé válnak, ahogy a standardok alkalmazása és implementációja is egyre felhasználó barátabbá válik. (Csebfalvi, 2012)

A közép-kelet európai országok (KKE-k) az 1990-es évekre kikerültek a szovjet uralom alól és önkéntesen az Európai Unió irányába mozdultak el. Habár minden KKE országnak megvan a maga kultúrája, mind legalább egy emberöltőnyi tapasztalattal bírnak arról, milyen a szocialista tervgazdaság részének lenni. Az EU-hoz való közeledés, és a globális pénzügyi közösség elfogadásának kivívása megfelelő okoknak tekinthetők az IFRS-ek alkalmazására. A KKE országok két csoportra oszthatók számviteli orientációjuk alapján. Az egyik csoport tagjai az Oroszország által képviselt (IFRS-ektől távol álló) számviteli értékekkel, míg a másik a Németország és skandináv államok által képviselt (IFRS-ekkel összhangban álló) értékekkel mutatnak kulturális egyezőséget. Az előbbiekből kifolyólag az első csoportba tartozó államoknak, az IFRS-ekre való áttérés során a kulturális kihívásokkal fokozottan számolniuk kell. Ezekben az országokban még nagyobb hangsúlyt kell fektetni az oktatásra, képzésre, változásmenedzsmentre és minden egyéb olyan tényezőre, ami a sikeres

IFRS implementációt előmozdíthatja. Az IFRS terjedésének okai lehetnek külső és belső tényezők egyaránt, úgy mint politikai, piaci vagy vállalkozások szintjén meglévő ösztönzők. A teljes EU tagság elérésére való törekvés önmagában is nagyon pozitívan hat az IFRS-ek terjedésére. (Borker, 2012)

Az Európán belüli államok számviteli szabályozását nagyban befolyásolja, hogy az adott állam az alábbi csoportok közül melyikbe sorolható:

- EU tagállam
- EU tagjelölt
- potenciális EU tagjelölt
- EGT tagállam

Az Európai Uniónak jelenleg 28 tagországa van, legutóbb Horvátország csatlakozott 2013-ban. Ezen felül öt tagjelölt állam és két potenciális tagjelölt állam várakozik a csatlakozásra. (europa.eu)

Az Európai Gazdasági Térség bővebb halmazt jelent, mint az Európai Unió. Az EU tagállamain felül tagok az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államok, mint Izland, Liechtenstein és Norvégia. Svájc külön kategóriát képvisel, nem tagja az Európai Gazdasági Térségnek, de az Európai Közösséggel és a tagállamokkal kötött szerződés alapján a személyek szabad mozgása vonatkozásában azonos jogállású. (Konzuli szolgálat)

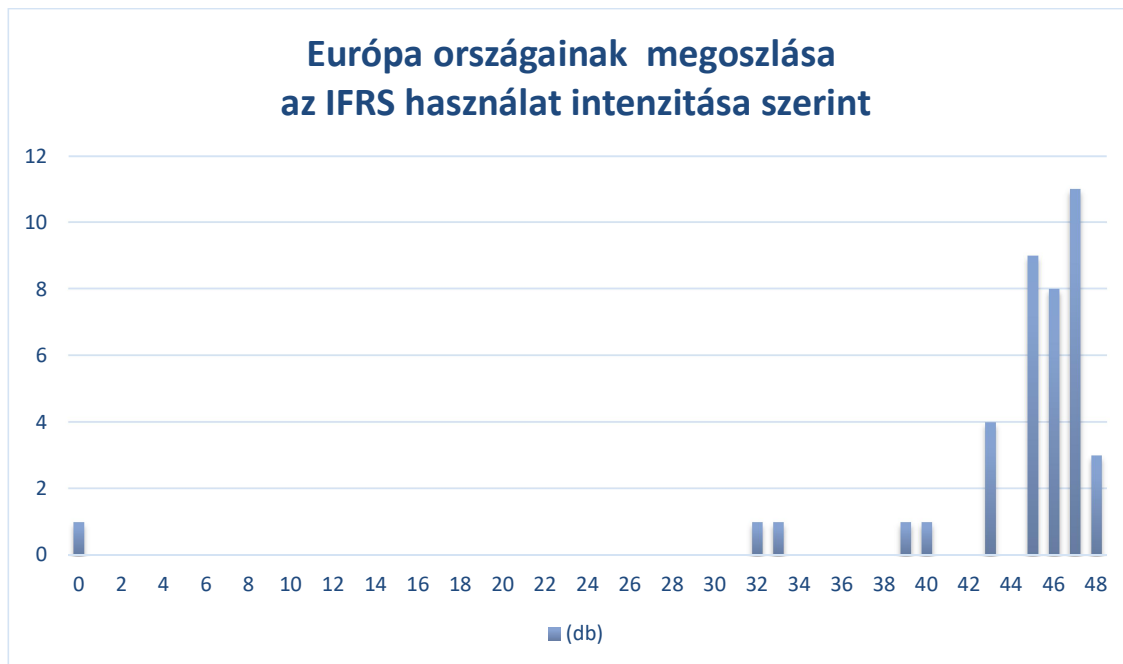
Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002/EK rendelete valamennyi EU-ban bejegyzett tőzsdéi társaságot - köztük a bankokat és biztosítótársaságokat is - arra kötelezi, hogy 2005-től kezdődően a nemzetközi számviteli standardokkal (IAS/IFRS) összhangban készítsék el összevont (konszolidált) beszámolóikat. Ennek következtében növekszik a piaci hatékonyság, csökken a tőkeszerzés költsége a társaságok számára, ezáltal pedig javul a versenyképesség és fokozódik a növekedés az EU-ban. Az éves beszámolókra vonatkozólag az uniós országok engedélyezhetik a nyilvánosan működő társaságoknak, vagy megkövetelhetik azoktól, hogy a rendeletben meghatározott eljárással összhangban elfogadott nemzetközi számviteli standardoknak megfelelően készítsék el beszámolóikat. Kiterjeszthetik továbbá ezen engedélyt vagy köteleiséget egyéb társaságokra is az összevont vagy éves beszámolóik elkészítésére vonatkozóan. (eur-lex.europa.eu)

Európában az IFRS-eket úgy kell alkalmazni, ahogy azt az EU befogadta, ennek az oka az Unió óvatosságára és szabályozási rendjére vezethető vissza. Fontos, hogy a standardok összhangban legyenek az Unió irányelveivel, és illeszkedjenek az Unió szabályozási hierarchiájába.

Az Unió jogforrásait elsődleges és másodlagos jogforrásokra oszthatjuk. Az elsődleges jogforrások az alapszerződések, a másodlagos jogforrások pedig: a rendelet, az irányelv, a határozat, az ajánlás és a vélemény. Ebbe a hierarchiába rendeltként kerülnek beágyazásra a befogadott standardok. A rendeletek általános hatállyal bírnak, teljes egészében kötelezőek és közvetlenül alkalmazandók. A címzetteknek maradéktalanul be kell tartaniuk őket. Hatálybalépésüktől kezdve az összes tagállamban közvetlenül alkalmazandók, anélkül, hogy át kellene ültetni őket a nemzeti jogba. (europa.eu)

Az egyes csoportokat külön színekkel jelöltük a térképen, a színek árnyalatai mutatják, hogy az adott ország melyik kategóriába került besorolásra. Az egyes kategóriákba sorolt országok számának elemzésénél kitűnik, hogy minden országban úgy alakult ki a

szabályozás, hogy a tőzsdén nem jegyzett vállalkozások legfeljebb olyan mértékben érintettek az IFRS használatával, mint a tőzsdén jegyzett vállalkozások, de jellemzően inkább kevésbé.

1. Grafikon. Európa országainak megoszlása az IFRS használat intenzitása szerint

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

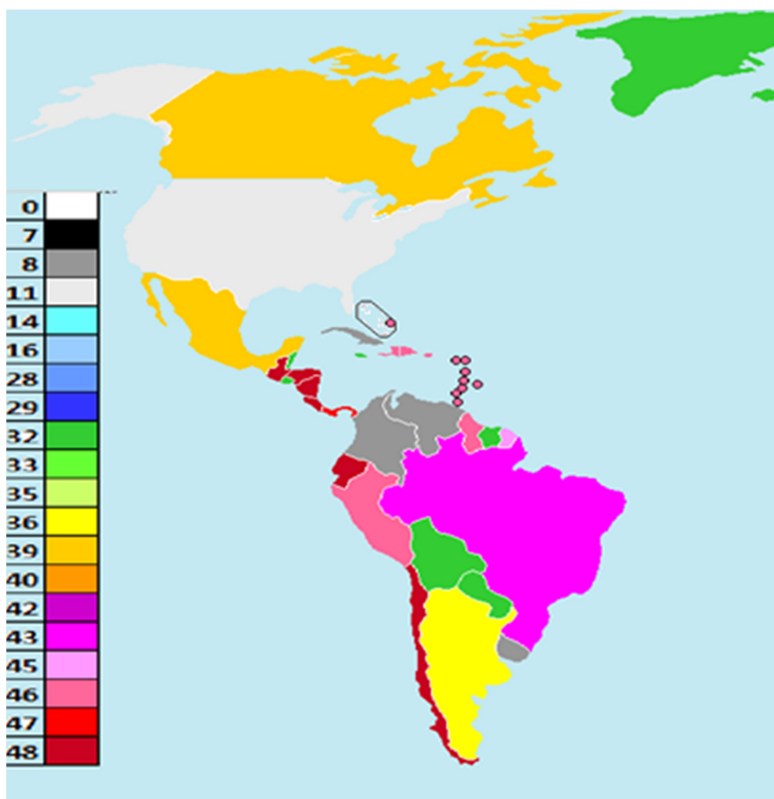
Európában mindössze egy olyan állam van (Koszovó), amit a 0. kategóriába kellett besorolni információhiány következtében. A vizsgált országok 88%-a a 42-es vagy a feletti kategóriába tartozik. Ez azt jelenti, hogy az európai országok döntő többségében a tőzsdén jegyzett vállalkozások mindegyikének IFRS-ekkel összhangban kell elkészítenie a pénzügyi kimutatásait. A maradék 12%-ba olyan nem európai uniós országok tartoznak mint Svájc, Törökország, Fehéroroszország, Ukrajna. Ezek az országok is a csoportrendszer felső harmadában helyezkednek el, a 32. és 40. csoport között elhelyezkedő kategóriák valamelyikében. Ezekben a kategóriákban az IFRS-ek szerinti beszámoló készítés minimum megengedett, de egyes országokban a vállalkozások meghatározott körének kötelező is. Összességében az európai kontinensen az IFRS-ek használata igen intenzívnek mondható, teljes tiltásával egyik országban sem találkozunk.

2.2. Amerika

A standardok elterjedésének vizsgálatakor Amerikán belül általában külön vizsgálják az Egyesült Államokat, Kanadát és a dél-amerikai országokat. Amerika az egyetlen olyan kontinens, mely saját nemzetközi számviteli standardokkal (US GAAP) rendelkezik. Ezért itt a helyzet komplikáltabb, mint a többi kontinensen, hiszen egy esetleges bevezetés nemcsak a nemzeti számviteli standardok leváltását jelenti, hanem az amerikai (egyesült államokbeli) nemzetközi standardok feladását is. Ennek kapcsán amerikai kutatók számos, releváns kérdést fogalmaztak meg, melyet kutatásuk eredményei alapján meg is válaszoltak.

Milyen szerepet játszik a számviteli standard a magas minőségű összehasonlítható beszámolásban? Szerepük sokkal korlátozottabb, mint gyakran gondoljuk. Egyéb támogató

intézmények fontos, meghatározó szerepet játszanak a létrejövő pénzügyi kimutatásokra. Kutatások szerint a kialakult beszámolási gyakorlatra legalább akkora hatással van a cégeknek alárendelt gazdaság, vezetők pénzügyi beszámolókon alapuló ösztönzői és a standardok kikényszerítése, mint a számviteli standardok. Egyedül a standardok nem biztosíthatják a cégek pénzügyi kimutatásainak összehasonlíthatóságát se országon belül se országok között. Ez minden standardra igaz, nem csak az IFRS-ekre. Igaz ez akkor is, ha a standardok végrehajtásának kikényszerítése igen szigorú, jelezve, hogy az összehasonlítás nem csupán a standardok végrehajtásának kikényszerítésén múlik. Összehasonlíthatóság a pénzügyi beszámolás területén mindaddig valószínűtlen, amíg a beszámolót készítő cégek ösztönzői, kimutatásokkal elérni kívánt céljai eltérnek egymástól. A számviteli standardok változásának hatását nem lehet egy ország intézményi infrastruktúrájától elkülönítetten vizsgálni. A jól működő gazdaságokban az intézményi infrastruktúra főbb alkotóelemei kiegészítik és támogatják egymást. Azok változása pl. a számviteli standardoké, hatalmas potenciális veszéllyel fenyegetik a rendszer egészét, még ha a változás tagadhatatlanul fejlődést jelent is magának a változó elemnek.

2. Ábra. Az IFRS-ek használatának intenzitása Amerikában

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

Hogy fog az IFRS-ekre való átállás hatni az egyesült államokbeli befektetőkre, cégekre külön-külön és összességében? Az IFRS-ek bevezetésének nagy valószínűséggel nem lesz jelentős közvetlen hatása az egyesült államokbeli beszámolás minőségére. A US GAAP jó minőségű standardrendszernek számít, de az IFRS-ek felé való elmozdulása vitathatatlanul minőségi javulást jelent. Ha a beszámolás többi elemét is figyelembe vesszük, mint például az intézményi környezet, vállalati beszámolás ösztönzői, akkor is kijelenthetjük, hogy jelentős romlás nem várható a beszámolás minőségében egy esetleges IFRS bevezetés következtében. Az összehasonlíthatóság területén az IFRS adoptáció előrelépés mind a cégek,

mind a befektetők számára. Ez nem maguknak az IFRS-eknek köszönhető, nem jelenti azt, hogy jobb standardrendszer lenne mint a US GAAP, csupán a standardok nagyfokú elterjedtségének következménye. Fontos megjegyezni, hogy az IFRS bevezetés előnyei között előkelő helyet elfoglaló összehasonlíthatóság növekedése az Egyesült Államok számára korlátozott, ennek három oka van. Az első az egyesült államokbeli gazdaság mérete, aktív cégeinek magas száma. Második, hogy a cégek, országok törekednek az IFRS implementáció „hatékony” elvégzésére, hogy a meglévő intézményi infrastruktúrába illeszkedjen és a helyi érdekhordozók speciális igényeit kielégítse. A harmadik, hogy a US GAAP és az IFRS-ek, már most is viszonylag közel állnak egymáshoz a konvergencia program következtében, egy esetleges bevezetéskor minden bizonnyal még kisebb lesz a két standardrendszer közötti eltérés.

Elérhető-e költségmegtakarítás az IFRS-ek bevezetésével? Konkrét költségmegtakarítás a multinacionális vállalatok esetében lehetséges. De mindennek az a feltétele, hogy adózási célokra is elfogadják az IFRS-eket, és a különböző országokban működő leányvállalatok hatékonyan tudják felhasználni a cégcsoporton belül felhalmozódott szaktudást. Azt, hogy IFRS bevezetés nettó haszon vagy költség, nehéz megmondani, más-más diszkontrátákkal számolva különböző eredmények jöttek ki.

A jelenleg az Egyesült Államokban működő intézményi infrastruktúra kompatibilis-e az IFRS-ekkel? A jelenleg használt standardok (US GAAP) is elv alapú számviteli szabályozásként voltak definiálhatók, amikor létrejöttek. Azonban az Egyesült Államok intézményi környezetének változásainak és a peres ügyek hatására részletszabályokat alkalmazó szabályozássá alakult. Amennyiben egyszer az IFRS-ek bevezetésre kerülnek, ugyanezeknek a hatásoknak lesznek kitéve. Ezek az erők nagy valószínűséggel úgy hatnak majd az egyesült államokbeli IFRS beszámolókra, hogy megakadályozzák az összehasonlíthatóságot a nem egyesült államokbeli IFRS szerint készült pénzügyi kimutatásokkal.

Várható-e makrogazdasági hatás az IFRS bevezetéstől? Az Egyesült Államoknak jelenleg is erős intézményi rendszere és gazdasága van, így valószínűtlen, hogy az IFRS-ek bevezetése komolyabb hatással legyen a gazdaságára, például gazdasági növekedés formájában. Természetesen egyes szereplők kiaknázzhatják az IFRS-ek nyújtotta lehetőségeket, gondolunk itt első sorban a határon átnyúló érdekeltségekkel rendelkező vállalkozásokra. (Hail, 2010a)

Az Egyesült Államok IFRS-ekre váltása lényegében monopóliumot biztosít az IASB számára. Általában a monopóliumok fékezik az innovációt, lassítják a haladást és a politikai lobbierő elterjedt alattuk. A választási lehetőség a US GAAP és IFRS-ek között lassítja az előbb említett folyamatokat.

A IFRS adaptációnak politikai hasznai is vannak, jelzi a világ felé, hogy az Egyesült Államok hajlandó a nemzetközi együttműködésre. Politikai kihívás viszont, hogy az országoknak különböző céljai vannak a pénzügyi beszámolással, a különböző intézményi keretrendszerekből fakadóan. Ebből kifolyólag valószínűleg az egyes országok megpróbálják befolyásolni az IASB-t saját céljaik elérése érdekében, amivel a standardok az Egyesült Államokra kevésbé lesznek alkalmazhatók. Ebből kifolyólag az IASB struktúrája nagyon fontos az Államok számára is.

Az Egyesült Államok köthet ki speciális közzétételi követelményeket az IFRS-ekben foglaltakon felül, ami közvetlenül nem sérti az összehasonlíthatóságot, a tőzsdei cégek pedig továbbra is biztosítani tudják a megfelelő transzparenciát. Az ilyen közzétételek kiegészítése lehetőséget nyújt az egyesült államokbeli cégeknek, hogy a tőkepiaci jelentésbéli kötelezettségeit teljesítse, sőt fejlessze, úgy hogy a formális standardalkotási feladatokat „kiszervezi” az IASB-nek. Az addicionális közzétételeknek vannak plusz költségei, ezek

azonban a közzétételre kötelezett cégeket terhelik, úgy mint az előállítás és a könyvvizsgálat költségei. Ezek az IFRS-eken felüli közzétételi kötelezettségek hatással vannak a beszámolás ösztönzőire és így közvetetten ugyan, de hatnak a beszámolási gyakorlatra és a beszámolók minőségére is. Így belátható, hogy az addicionális közzétételek káros hatással lehetnek az Egyesült Államok pénzügyi kimutatásainak összehasonlíthatóságára. (Hail, 2010b)

2. Grafikon. Amerika országainak megoszlása az IFRS használat intenzitása szerint

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

Az amerikai országok adatai teljes körűen rendelkezésre álltak, nem volt szükség a 0. csoport használatára. Az egyes csoportkategóriák közötti megoszlás itt már változatosabb képet mutat, mint Európában. Az országok 13%-a tartozik a 8. kategóriába ami, az IFRS-ek használatának teljes tiltását jelenti. Ilyen országok Uruguay, Venezuela, Columbia és Kuba, tehát jellemzően dél amerikai államok. Azt viszont nem mondhatjuk, hogy a dél amerikai államok egyöntetűen elutasítanak az IFRS-eket, hisz közöttük vannak többen, akik a legmagasabb 48. kategóriába kerültek, ami azt jelenti, hogy ezekben az országokban minden vállalkozásnak függetlenül attól, hogy tőzsdei vagy nem tőzsdei vállalkozásról van szó, kötelező az IFRS-ekkel összhangban készítenie a pénzügyi kimutatásait. Ezek közé az államok közé tartozik többek között Chile, Ecuador, Honduras és Costa Rica is. Összességében Amerikában a 42. vagy a feletti csoportokba az országok 50%-a tartozik. A legtöbben, az országok 23%-a viszont a 32. csoportba tartoznak, amely csoportban lévő országokban bármely vállalkozás használhatja az IFRS-eket a beszámolás alapjául, függetlenül tőzsdei érintettségétől. Jelentőségük miatt kiemeljük még az Egyesült Államokat, Kanadát és Brazíliát. Az Egyesült Államokban a nem tőzsdei vállalkozások választhatják az IFRS-eket, a belföldi tőzsdei vállalkozások azonban kötelesek a US GAAP szerint készíteni a pénzügyi kimutatásaikat, így a 11. kategóriába kerültek. Kanadában az IFRS-ek használata a tőzsdén jegyzett vállalkozások közül jelenleg még csak meghatározott kör számára kötelező, a nem tőzsdei cégek esetén pedig mindenki számára választható, így Kanada a 39. csoportba került besorolásra. Brazíliában a tőzsdén jegyzett vállalkozásoknak kötelező, a nem tőzsdei vállalkozásoknak pedig nem megengedett az IFRS-ek használat, így Brazília a 43. csoportban kapott helyet.

2.3.Ázsia

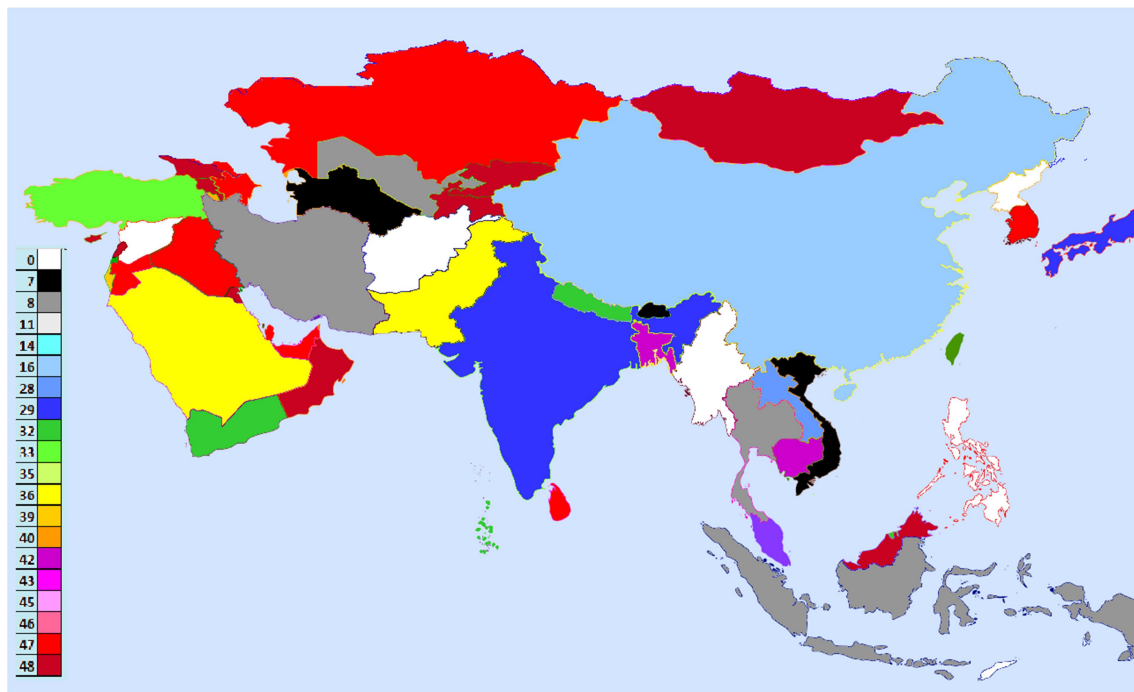
Ázsia kultúráját, hagyományait, tradícióit tekintve nagyon sokszínű, éppen ezért egy egységes szabályozás elterjedése jóval nehezebb feladat itt, mint a többi kontinensen. Az egyes országok történelme és jelenlegi szabályozási intézményrendszere, környezete nagyban eltér egymástól.

Kína, a világgazdaság fontos szereplője elhatározta magát, hogy rövid időn belül harmonizálja a számviteli gyakorlatát és beszámolási rendszerét a nemzetközileg elfogadott normákkal. 309 A részvényű vállalkozással végzett kutatás alapján: a befektetők bizalma az eredménykimutatásban növekedett az IFRS konvergenciát követően. A befektetők úgy érzik az IFRS-ek jobb minőséget képviselnek mint a Kínai GAAP. Aggodalomra adott okot viszont a döntési lehetőségek korábbiakhoz viszonyítva szélesebb köre, illetve a valós értékelés alkalmazása is, ami lehetőséget adhat az eredmény manipulálására. Vizsgálandó tehát, hogy a valós értékelés elterjedése hogyan hat a pénzügyi kimutatásokba foglalt információk minőségére.(Qu, 2012)

A számviteli beszámolók minősége, különösen a jelentett eredmény megbízhatósága javult a kötelező, jelentős mértékű IFRS konvergenciának köszönhetően Kínában. Az eredmények megbízhatósága nőtt, míg a manipulálásuk csökkent a standardok változása után. Az IFRS-ek fontos szerepet játszanak abban, hogy Kína a fejlett gazdaságokhoz hasonló eredményeket tudjon felmutatni, mind gazdaságilag, mind szociálisan. Minőség javulást várnak az IFRS konvergenciától, mely a jelenleg gyengébb minőségű beszámolást végző cégeknél lesz kézzelfoghatóbb, a jelenleg Big Four által könyvvizsgált cégeknél nem várható jelentős javulás.(Liu, 2013) A Kínai Pénzügyminisztérium 2006-ban bocsátotta ki a Kínai Számviteli Standardokat (CAS). Ezen standardok nagymértékben konvergáltak az IFRS-ekhez, leszámítva néhány eltérést, ami Kína sajátosságainak figyelembevételéből fakad. A konvergencia folytatása azóta is folyamatosan terítéken van. Az Európai Bizottság elfogadja a kínai kibocsátóknak a CAS-ok kizárólagos használatát európai tőzsdéken való megjelenés esetén is. Jelenleg Kínában az IFRS-ekhez nagy mértékben, de nem teljesen konvergált helyi számviteli standardok alkalmazása kötelező. (IASPlus)

Malajziában IAS-eken alapuló számviteli standardok kerültek kibocsátásra 1978 és 1997 között. A kibocsátást a Malaysian Association of Certified Public Accountant (MACPA) végezte közösen a Malaysian Institute of Accountants-al (MIA). Ezek a standardok nem voltak kötelező érvényűek. 1997 után a standardok kibocsátása átkerült a Malaysian Accounting Standard Board –hoz (MASB) és ezzel egyidejűleg kikényszeríthetővé váltak. Minden MASB által kibocsátott standard megkapta a MASB előtagot. Ezt követően 2005-ben egyidejűleg a nemzetközi változásokkal a MASB átnevezte az összes kibocsátott standardját FRS-ekké, melyek összhangban voltak az IASB által kibocsátott standardokkal, leszámítva néhány apró eltérést, módosítást. 2006 óta Malajziai FRS-ek megegyeznek az aktuálisan hatályba lévő IFRS-ekkel és IAS-ekkel. A különbségek azokból a standardokból adódtak melyeket Malajzia nem adoptált. Az FRS-ek kötelező érvényűek a nem privát gazdálkodók számára, míg a privát gazdálkodók továbbra is használhatják a régi, MASB által kibocsátott PERS-ekként (private entity reporting standards) ismert standardokat. 2008-ban bejelentésre került a teljeskörű IFRS konvergencia 2012-es céldátummal.(Yeow, 2013) Jelenleg Malajziában mind a nyilvános mind a privát társaságok részére kötelező az IFRS-ek alkalmazása. (IASPlus) Malajziának versenyeznie kell a többi ázsiai országgal, ennek egyik módja, hogy versenyelőnyre tegyen szert az IFRS konvergencia. Mint sok IFRS-eknek megfelelő ország, Malajzia is problémákkal szembesült a teljes adaptáció kezdeti szakaszában. Viszont Malajziában minden adott egy problémamentes átálláshoz. A jövőbeli kihívások és a kifejezetten Malajziát érintő eltérések

is megvitatásra kerültek. Ilyen speciális kihívás a vallási, kulturális szempontok figyelembe vétele a standardok alkotásakor, adaptálásakor. Jelentős megközelítésbeli különbség mutatkozik az IFRS-ek által szabályozott és az iszlám kultúrában elfogadott pénzügyi tranzakciókban. Már alapelv szinten is eltérések találhatók, melyek feloldása nem egyszerű feladat. Bár az IFRS-eket nemzetközileg elfogadott számviteli standardokként tanítják, van bizonyos ellenállás azok részéről akik szerint az IFRS-ek bizonyos alapelvei nem összeegyeztethetők a Shariah-val, ezért szerintük elkülönült pénzügyi beszámolási standardok alkotása indokolt.

3. Ábra. Az IFRS-ek használatának intenzitása Ázsiában

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

Az IAS 1 lehetővé teszi az IFRS keretrendszerrel való eltérést, hogy így akár a Shariah-nak megfeleljenek, azonban ugyanez a standard ezekre az esetekre egyeztetési kötelezettséget is előír az IFRS-eknek megfelelően. A Bank Negara Malaysia (BNM) és a Securities Commission Malaysia (SC) az iszlám területet növekedési lehetőségként azonosította, aminek hatalmas jelentősége van abban, hogy javítsa Malajzia helyzetét, mint közvetlen külföldi befektetési célpont. (Hanefah, 2012)

A kamat fizetésének és elfogadásának tilalma kétségtelenül az „iszlám bankolás” egyik fő megkülönböztető jegye a hagyományos nyugati pénzügyi kultúrához viszonyítva. Azonban ez az alapelv további elvekkel támogatott, amelyek lehetővé teszik az ezeket az elveket valló államokban a gazdaság zavartalan működését. Támogató elvek például a kockázat megosztás, egyéni jogok és kötelezettségek, tulajdonjog és a szerződés szentsége. Ez a fajta „iszlám bankolás” nem korlátozódik a bankokra, lefedi az egyéb pénzügyi instrumentumokat, a pénzügyi piacokat és az összes pénzügyi közvetítői rendszerben végzett tevékenységet. A riba (kamat) kiiktatása többek között a kölcsönt nyújtó és kapó viszonyát hivatott igazságosabbá, kiegyenlítettebbé tenni, ezáltal a kockázatot közösen viselik és az együtt elért hasznon is osztoznak. Ezen felül minden szereplő csak akkor gazdagodik, ha valamilyen eredményt érnek el, amivel összességében az egész rendszer és a társadalom is

gazdagodik. A profitmegosztással elérhető, hogy a rendelkezésre álló források olyan projektekre kerüljenek felhasználásra, melyek sikeresek, és a kölcsönt nyújtó és kapó is szorosabban működik együtt, a sikeres beruházás minden szereplő érdeke, mely így nagyobb valószínűséggel fog bekövetkezni. (Zaher, 2001)

Az IFRS-ekben ezzel ellentétben a kamat fogalma kiemelt helyet foglal el, még az európai nemzeti szabályozásokhoz viszonyítva is jobban előtérbe helyeződik. Mindent kamatként kell kimutatni, ami fogalmilag az, függetlenül attól, hogy minek hívják (kezelési költség, folyósítási díj, jutalék, stb.) Az IFRS-ek tehát az európai területen sem engedik meg a kamatok elrejtését, másképp való bemutatását. Ezt az európai országok elfogadták, nem ütközött különösebb ellenállásba.

Az Indonesian Institute of Accountants (Ikatan Akuntan Indonesia, IAI) által 2008-ban bejelentésre került a helyi standardok teljes körű IFRS konvergenciája 2012-es céldátummal. Ekkorra elvárás, hogy az Indonéziai Számviteli Standardok teljesen konvergensek legyenek a 2009-es IFRS-ekkel. Az IFRS konvergenciára vonatkozó elvárás nőtt amikor Indonézia lett az egyetlen dél-kelet ázsiai ország a G20 fórumon. Az IFRS-eknek való megfelelés egyike a G20-ak felé fennálló kötelezettségeinek, céldátum 2011 közepe. (Wahyuni, 2011) Jelenleg Indonéziában az IFRS-ek alkalmazása mind a tőzsdei mind a tőzsdére be nem vezetett társaságok számára tiltott. Kínához hasonlóan az IFRS-eken alapuló helyi standardok alkalmazása kötelező, de ezek a standardok távolabb állnak az IFRS-ektől mint a kínai standardok, így Indonézia a 8. kategóriába került besorolásra. (IASPlus)

Japánban a menedzserek nem fogadták nagy lelkesedéssel az IFRS-eket, negatív hozzáállásuk a standardok bonyolultságából és a költséges bevezetésből eredhet. (Wahyuni, 2011) Japán a 29. kategóriába került besorolásra, mivel jelenleg a tőzsdei cégek számára választható az IFRS-ek alkalmazása, míg a nem tőzsdei vállalkozásoknak tiltott. (IASPlus)

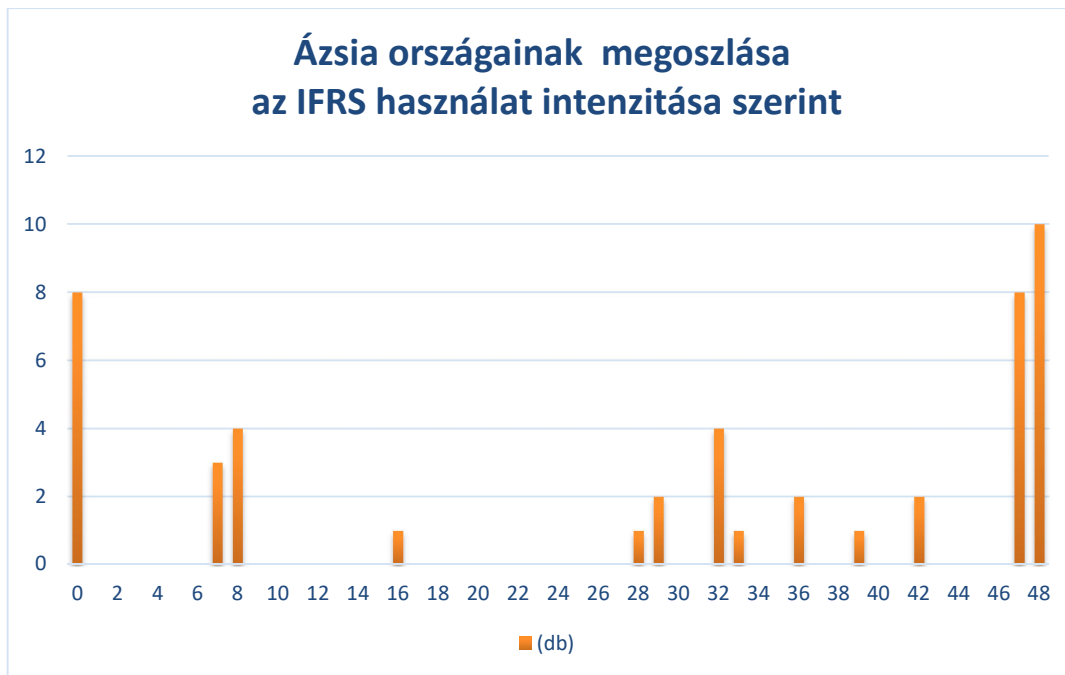
Indiai tapasztalatokra épülő javaslatok konvergenciához:

- A konvergencia csupán kompromisszum a különböző standardok normái között. Semmiképp sem szabad torzítani a gazdálkodó egység kulturális, szociális, jogi helyzetét.
- Több oktatót kell bevonni, hogy segítsék az előkészületeket.
- Az érdekhordozók megfelelő oktatása szükséges ebben a szakaszban, hogy megértsék a konvergált standardok által mutatott adatokat és így ezek alapján meg tudják hozni a pénzügyi beszámoló adataitól függő döntéseiket.
- A konvergencia (IFRS az egyéb nemzeti standardokkal és a US GAAP-el) szemináriumokon, workshopokon, szimpóziumokon tanítandó, később pedig az egyetemi oktatásba is integrálni kell. (Karimanj, 2015)

Indiában jelenleg a tőzsdén jegyzett vállalkozások konszolidált beszámolójának összeállításához választható az IFRS-ek alkalmazása, egyeztetési kötelezettséggel. A kötelező alkalmazásra készült ütemtervek hivatalosan nem kerültek kihirdetésre. (IASPlus) Ezek alapján India a 29. kategóriába került.

Míg Európában és Amerikában egyértelmű az IFRS-ek dominanciája, Afrikában pedig a mellőzöttségük addig az ázsiai eredmények igencsak vegyes képet mutatnak. Az országok 17%-áról nem áll rendelkezésre megfelelő információ a besoroláshoz, így azok a 0. kategóriába kerültek. Ez a szám magasnak mondható az európai és amerikai adatokhoz képest, de jóval az afrikai érték alatt maradt. Az országok 15%-ában nem megengedett az IFRS-ek alkalmazása, a maradék 68%-ban viszont megengedett vagy elvárt az IFRS-ek használata. Legtöbbször az országok 22%-a, a teljes körű kötelezettséget jelentő, legmagasabb

48. kategóriába tartoznak. Ilyenek többek között Malajzia, Kuvait, Libanon és Mongólia. Második legnépesebb besorolással bíró csoport a 47. ahol az országok 17%-a található. Egyesült Arab Emírségről az előzőekben nem esett szó, ezért jelentőségénél fogva itt írunk bővebben. Az Egyesült Arab Emírségek a második legmagasabb, 47. csoportba került. A tőzsdei vállalatok mindegyike számára kötelező, a nem tőzsdei vállalatok közül pedig valamennyien választhatják az IFRS-ek alkalmazását.

3. Grafikon. Ázsia országainak megoszlása az IFRS használat intenzitása szerint

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

2.4. Ausztrália

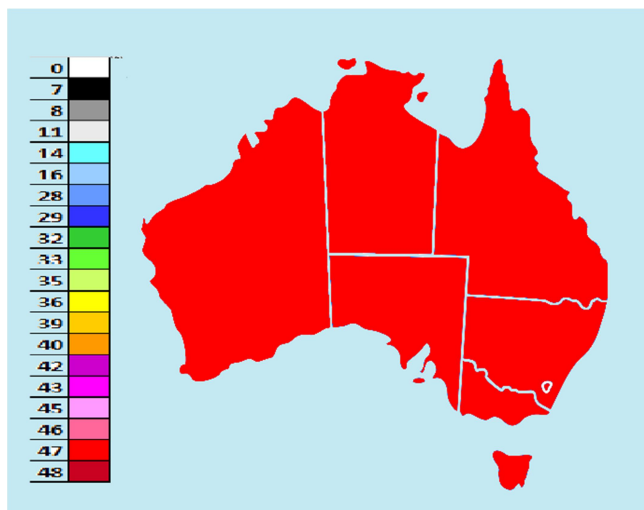
Az Ausztráliai Nemzeti Számviteli Standardok a saját bevallásuk szerint teljes mértékben megegyeznek az IFRS-ekkel. Az IAS 1 azon rendelkezését is átvették, ami az IFRS-ekkel való teljes összhang kinyilvánítását írja elő a kiegészítő megjegyzésekben. (Deloitte Magyarország, 2015) „Az IFRS-ekkel összhangban lévő pénzügyi kimutatásokat készítő gazdálkodó egységnek a megfelelésre vonatkozóan kifejezett és korlátozás nélküli kijelentést kell tennie a megjegyzésekben. A pénzügyi kimutatások csak abban az esetben nevezhetők az IFRS-ekkel összhangban lévőnek, amennyiben összhangban vannak az IFRS-ek valamennyi előírásával.”

Ausztráliában ezeket a számviteli standardokat a tőzsdén jegyzett vállalkozások kötelezően alkalmazzák, a nem tőzsdei vállalkozások közül pedig a nagyvállalatok számára kötelező, a többiek pedig választhatják. (IASPlus) Ezek alapján Ausztrália a 47-es csoportba került besorolásra.

A 2005-ös ausztráliai IFRS bevezetéssel kapcsolatban végzett kutatások egyedülálló körülmények mellett tudják vizsgálni az átállás hatásait, tekintve, hogy a kötelező átállást megelőzően az IFRS-ek önkéntes alkalmazása nem volt választható és az egyéb gazdasági tényezők, melyek hatással lehetnek az eredményre elhanyagolhatók. A pénzügyi elemzők, akiket a pénzügyi információk legszofisztikáltabb felhasználóiként ismerünk el, hosszú ideje támogatják az IFRS-ek használatát és a valós érték mérésének koncepcióját. Hogy ez a

befektetők részére jelent-e nagyobb információ-tartalmat, vagy az csak elemzők részére ad további értékes információkat, az már egy további kutatást igénylő kérdés. Ha az IFRS-ek alapján készült beszámolókat szubjektívnek vagy nagyon cég specifikusnak tekintik a befektetők, akkor csökken ezeknek a beszámolóknak a megbízhatósága, összehasonlíthatósága és a befektetők más eszközt keresnek, hogy megbecsüljék a számukra szükséges értékeket. (Bissessur, 2012)

Egy tanulmány az IFRS-ek hatását vizsgálja a pénzügyi kimutatások alapján készített előrejelzések pontosságára és szórására. Az IFRS-ek bevezetése újra lehetővé tette a közzétételek és elemzők előrejelzései között fennálló kapcsolat vizsgálatát. A kutatás eredményei szerint, az elemzők számára előnyös volt az IFRS átállás. Az ausztráliai bevezetés fő motivációi a nemzetközi összehasonlíthatóság növekedése és a standardalkotási költségek csökkentése volt. A közzétételek és előrejelző elemzések kapcsolatáról kimutatásra került, hogy a cégek szélesebb körű információ szolgáltatása, kevesebb hibát és kisebb szórást tartalmazó előrejelzéseket eredményez. Jövőbeli kutatási területnek ajánlják a közzétételek és pénzügyi kimutatások kötelező tartalmának vizsgálatát, olyan szemmel, hogy az elemzők számára milyen információk lennének a legfontosabbak. (Cottera, 2009)

4. Ábra. Az IFRS-ek használatának intenzitása Ausztráliában

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

A nemzetközi standardizáció előnyei akkor aknázhatóak ki, ha

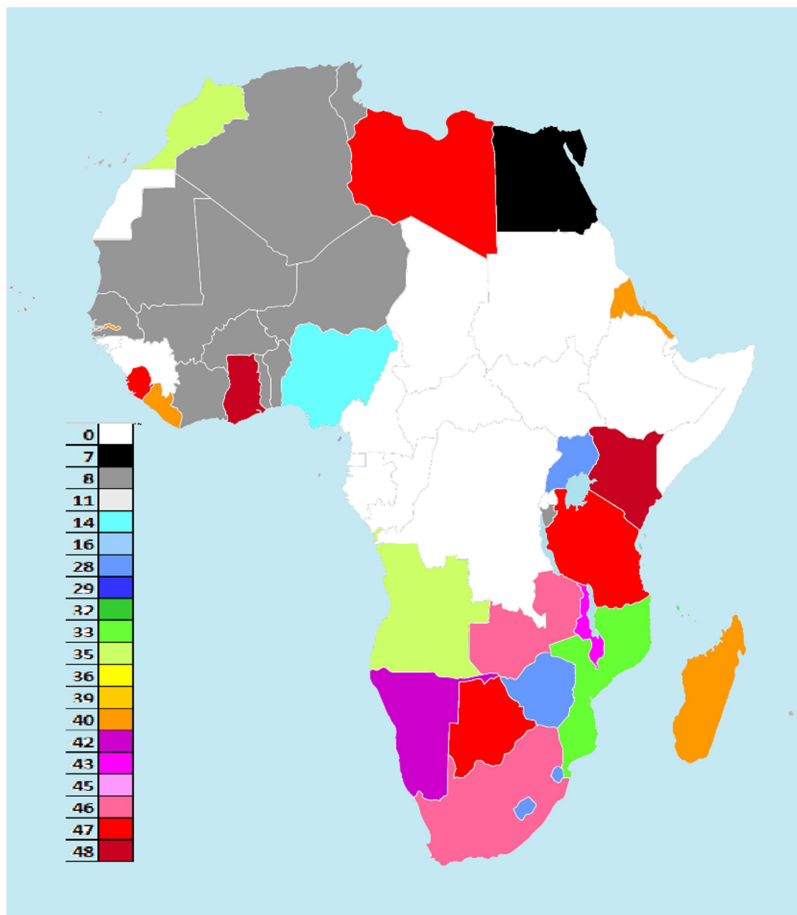
- az IASB megfelelően magas minőségű standardokat alkot,
- a szabályozók megkövetelik a nyilvános társaságoktól ezen standardok használatát,
- a cégek megfelelnek ezeknek a standardoknak,
- és teljesítik a beszámolási kötelezettségeiket.

A tanulmány a második követelményt veszi górcső alá. Egy ország számára a legbiztosabb mód, hogy a kettes és négyes követelmény teljesüljön, ha a folyamatot is adoptálja (befogadja), úgy hogy megköveteli gazdálkodó egységeit, hogy kövessék az IFRS-eket, úgy, ahogy azokat az IASB kiadja. Ezt anélkül is meg lehet tenni, hogy megszüntetnénk a szabályozó felelősségét, hiszen minden további nélkül monitorozhatja az IASB tevékenységét és extrém esetben az adott vitatott szabályozást hatálytalaníthatja. Az alternatív implementációs stratégiák (jóváhagyás, konvergencia) lehetőséget adnak a politikai beavatkozásra. Ezen stratégiák csúszásokat eredményezhetnek az IASB által létrehozott standardokhoz képest, ami zavart okozhat, hogy épp melyik szabályok voltak alkalmazva, még abban az esetben is, ha minden tekintetben megegyeztek az IASB által kibocsátott

hatályos IFRS-ekkel. Tehát kimondható, hogy ezek az alternatív megoldások nem biztosítják az IASB által kibocsátott IFRS-eknek való megfelelést. Ideális esetben először a szabályozóknak kell átvenniük az IFRS-eket, azáltal, hogy átveszik a folyamatokat. Ez megelőzi a csúszásokat és egyértelmű helyzetet teremt a vállalkozások és a felhasználók számára is. Kevés szabályozó tette ezt meg, de még fennáll a lehetősége, hogy a SEC megteszi. Jelenleg Amerikában IFRS szerint beszámolók az IASB által kiadott IFRS-eket alkalmazzák. Azon országok, akik jóváhagyás után alkalmazzák az IFRS-eket, vagy teljes mértékben konvergálnak vallják a nemzeti standardjaikat követeljük meg a vállalataiktól és könyvvizsgálóiktól, hogy nyilatkozzanak az IFRS-ekkel való megfelelésről. Ausztrália alkalmazza ezt a megoldást, az EU még nem. (Zeff, 2010)

2.5. Afrika

Afrikában az IFRS-ek alkalmazása jóval ritkábban valósul meg, mint a többi kontinens esetében. Ebből kifolyólag a bevezetést választó országok jobban kihasználhatják az IFRS használatának egyes előnyeit, mint például a külföldi tőke megszerzése, míg más előnyök, mint a pénzügyi kimutatások nemzetközi összehasonlíthatóságának növekedése Afrikán belül kevésbé kerülnek kiaknázásra.

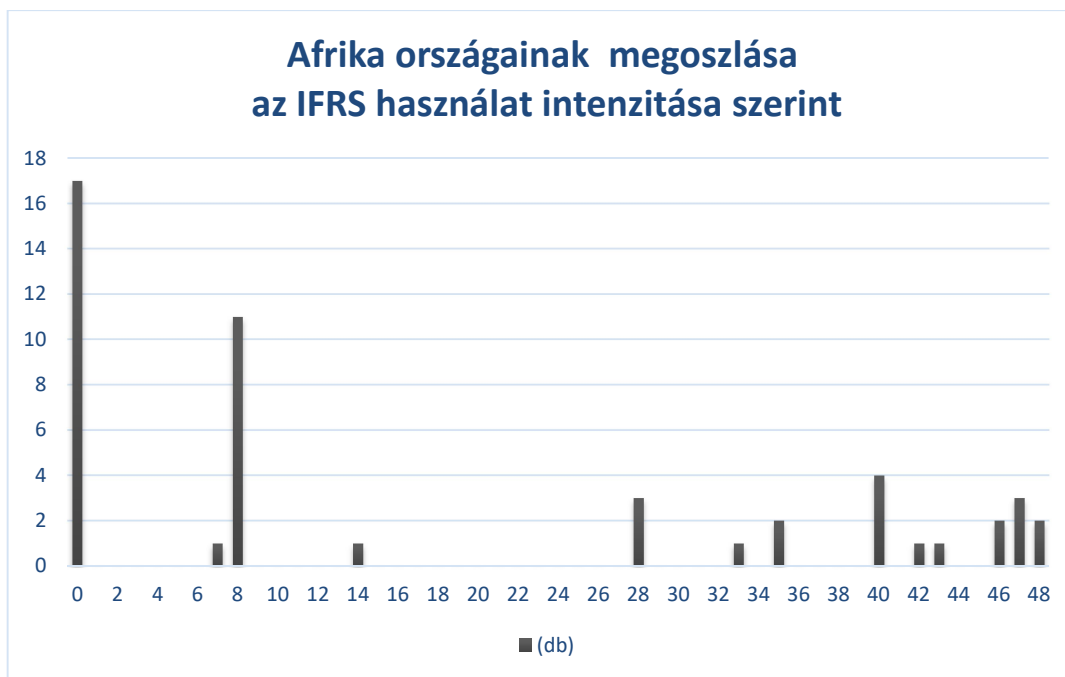
5. Ábra. Az IFRS-ek használatának intenzitása Afrikában

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

Az IFRS-ek afrikai bevezetése számos előnyt eredményezett az érdekhordozók széles köre számára. A befektetők megbízhatóbbnak ítélik meg a pénzügyi kimutatásokban

szereplő adatokat, melyek minden leányvállalat esetén ugyanazon standardok alapján kerültek előállításra, függetlenül attól, mely országban készültek a pénzügyi kimutatások. Az IFRS-ek használata a menedzsment számára jobb hozzáférést biztosít a nemzetközi tőkepiacokhoz, a nemzeti szabályozó szervek pedig magasabb színvonalú közzétételeket kapnak. Az előnyök nagyban függenek az úgynevezett sikertényezőktől. Többek között az etikus munkakörnyezet, és a vállalkozások képessége, hogy a jól képzett, kompetens munkaerőt meg tudják-e tartani létfontosságú a sikeres bevezetésnél. A sikeres IFRS elterjedés elősegítéséhez javasolt a lehető legkomolyabban venni az érdekhordozók képzését, illetve az IFRS-ekkel kapcsolatos problémák kommunikálását. Szigorú kapacitásbővítési programot kell indítani mind a szabályozó szervek, cégek és képzési helyek részéről, hogy a sikeres IFRS implementációhoz szükséges munkaerő mennyiség a rendelkezésre álljon. (Owolabi, 2012)

Dél-Afrika viszonylag korai IFRS adoptációja különlegességnek számít a kontinensen. A vizsgált cégek esetében nem nőtt szignifikánsan a jövedelem, eredmény valós bemutatása (earnings quality). A mérleg speciális elemeinek érték relevanciája viszont nőtt az IFRS bevezetést követően. Ezek az eredmények összhangban vannak azzal a megállapítással, hogy Dél-Afrikában az IFRS-ek alkalmazása javítja a pénzügyi beszámolás egyes elemeit, de nem mindet. Az afrikai adatok elemzésénél figyelembe kell venni, hogy a közzétett adatok minősége valószínűleg nem olyan magas, mint ahogy azt a többi vizsgált területen, például az Egyesült Államokban megszokhattuk. (Ames, 2013)

4. Grafikon. Afrika országainak megoszlása az IFRS használat intenzitása szerint

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

2007-ben az IFRS for SMEs kibocsátásra került, mely szerint egyes témakörök a KKV-k számára nem alkalmazandók, korlátozottabb körű a közzétételek száma és az elismerés, mérés elvei is egyszerűbbek, mint a teljes IFRS-ekben. A standardcsomag célja egyértelműen az volt, hogy csökkentse a KKV-k pénzügyi beszámolással kapcsolatos terheit. A dél-afrikai cégeken végzett kutatás eredményei alapján a számviteli piaci szereplőinek

véleménye szerint, hiába a jó szándék, aminek következtében az IFRS for SMEs-t megalkották, szkeptikusok azzal kapcsolatban, hogy az IFRS for SMEs valóban csökkenti a KKV-k pénzügyi beszámolóval kapcsolatos terheit. Az IFRS for SMEs a nagyságrendileg 50 alkalmazottat foglalkoztató cégek számára ajánlott. Kérdés, hogy ez a kritérium milyen mértékben teljesül egy tipikus dél-afrikai KKV esetében. Az IFRS for SMEs Dél-Afrikában nem megoldás a kis- és mikro vállalkozások számára. Egy 50 főt alkalmazó gazdálkodó, túl nagy számú a dél-afrikai üzleti környezetben ahhoz, hogy KKV-nak tekinthető legyen. Az, hogy mi lenne megfelelő irányszám, és milyen speciális számviteli igényei vannak ezeknek a vállalkozásoknak további kutatásokat igényel. Habár az IFRS for SMEs hatalmas elmozdulás a helyes irányba, még rengeteg teendő van egy Dél-Afrikában működő kisebb gazdálkodó egység számára is valóban használható szabályozás kialakulásához. Mivel az IFRS for SMEs nem tekinthető általánosan jó megoldásnak a mikro és kis vállalkozások számára, a megnevezés félrevezető, a valóságnak jobban megfelelő elnevezés megfontolandó lenne. (Wyk, 2009)

A kutatás eredményei szerint Afrika az a kontinens ahol az IFRS-ek legkevésbé tudtak meghonosodni. A rendelkezésre álló információk hiányosságát mutatja, hogy a 0., nincs adat kategóriába ezen a kontinensen az országok 35%-a tartozik. Ezt követő legnépesebb kategória a 8-as, ami az IFRS-ek teljes körű tiltását jelenti, ide az országok 22%-a került besorolásra. A maradék 41% viszont olyan országokat jelent, ahol az IFRS-ek részben vagy egészben elfogadottak a pénzügyi beszámolás alapjaként. A kritikus 42. és a feletti kategóriába az országok 18%-a került, ezen belül a legmagasabb 48. kategóriában is található két ország, Kenya és Ghána. Amennyiben az IFRS-ek használata tovább erősödik a világ többi pontján és a bevezetések beváltják a hozzájuk fűzött reményeket, akkor úgy gondoljuk, hogy az afrikai térségben is megemelkedik majd az IFRS-eket használó országok száma.

Befejezés

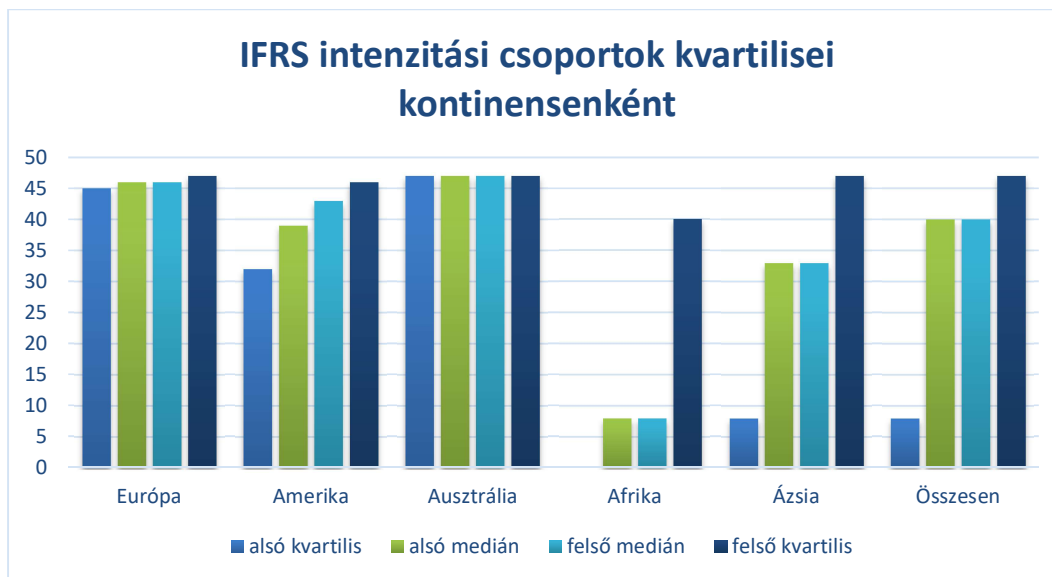
Az elmúlt 40 évben az IFRS-ek globálisan használt nemzetközi számviteli standardokká fejlődtek. A kutatásunk célja, hogy az olvasó számára bemutatásra kerüljön a standardok jelenlegi használatának mértéke, az hogy az egyes államokban mennyire megengedett illetve elvárt, hogy a gazdálkodó egységek az IFRS-eknek megfelelően készítsék el a pénzügyi kimutatásaikat.

Ahhoz, hogy ezt prezentálni tudjuk, meg kellett határoznunk a logikát, ami mentén a különböző országok értékelésre kerülnek. Mi a szabályozói oldalról közelítettük meg a kérdést és azt vizsgáltuk, hogy az adott térségben milyen lehetőség illetve kötelezettség van az IFRS-ek alkalmazására. A besorolásnál használt csoportok 0-48-ig számozottak. A nullás számú csoportba kerültek besorolásra azok az országok melyekről nem áll rendelkezésre használható információ. A nyolcas számú csoportba tartozó országokban semmilyen vállalkozásnak nem megengedett, hogy IFRS-ek szerint vezesse a könyveit, készítse pénzügyi kimutatásait. A 48-as számú csoportba tartozó országokban kötelező az IFRS-ek alkalmazása valamennyi belföldi vállalkozás számára, függetlenül attól, hogy nyilvános vagy privát társaságról van szó. A szabályozással analóg módon a mi általunk felállított hierarchia-rendszer logikája is kétszintű. Gyakorlatilag egy döntési fát hoztunk létre ahol két kérdés után be tudjuk sorolni az adott országot valamelyik kategóriába. Az első kérdés az adott ország tőzsdei vállalkozásokkal kapcsolatos szabályozására vonatkozik: „Az adott csoportok közül melyik írja le legjobban a tőzsdei vállalkozások beszámolási kötelezettségét?

- Nem működik tőzsde az adott országban.
- N/A

- IFRS-ek használata nem megengedett
- IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
- IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
- IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
- IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
- IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára”

A második kérdés ugyanez a nem tőzsdei vállalkozásokra vonatkozóan. Az intenzitás hierarchiáját bemutató táblázat az 1.sz mellékletben megtalálható.

5. Grafikon. IFRS intenzitási csoportok kvartilisei kontinensenként

Forrás: saját szerkesztés az IASPlus adatai alapján

Az elemzés és az eredmények bemutatása kontinensenkénti csoportosításban került bemutatásra. A besorolási csoportok felső kvartilisének értéke minden kontinensen illetve aggregáltan is 47, leszámítva Afrikát ahol ez az érték 40. Ez jól mutatja, hogy az egyes kontinenseken a legintenzívebben alkalmazó országok majdnem a teljeskörű kötelező alkalmazást írják elő az adott ország gazdálkodói számára, leszámítva Afrikát. Európában az alsó és közép kvartilisek értéke 45 és 46 ami szintén intenzív alkalmazást jelent. Amerikában már nagyobb az eltérés az egyes kvartilis értékek között. Az alsó kvartilis 32-es, az alsó medián 39-es, míg a felső medián 43-as értéket vesz fel. Ezek a számok bár az európainál kisebbek, még mindig magas intenzitást mutatnak. Ausztrália kvartilis értékei egységesen 47-et vesznek fel, mivel Ausztráliában egységesen mindenhol ugyanúgy van szabályozva IFRS-ek alkalmazása. Afrikában az alsó kvartilis 0 értéket vesz fel, ami jelzi, hogy milyen széles körben hiányzik a hiteles információ az adott kontinensről. Az alsó és felső medián értéke 8, ami az IFRS-ek alkalmazásának tiltását jelenti. Végül Ázsia alsó kvartilise 8, a medián értéke pedig 33. Afrika és Ázsia egyes kvartilis értékei között van a legnagyobb differencia, ami a szabályozás heterogenitását jelzi, ezzel szemben Európa, Amerika és Ázsia a fentiek szerint egységesebb szabályozással bír az IFRS-ek alkalmazásával kapcsolatban.

A kutatás eredményei alapján egyértelműen kirajzolódik, hogy egy folyamat közepén járunk, melynek során az IFRS-ek használata egyre intenzívebbé válik. Ebből

kifolyólag javasolt a kutatás 2-3 éven belüli megismétlése, hogy kiderüljön, valóban az elvárt irányban és ütemben változott-e az IFRS-ek használatának szabályozása.

Irodalom

Abusef, E.O.A., Rathi, N.S. (2014): Innovations in international accounting and taxation. *International Journal of Management (IJM)*, 5/2, p. 69-74. Elérhető az interneten: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2744562

Ames, D. 2013. IFRS adoption and accounting quality: The case of South Africa. *Journal of Applied Economics and Business Research*. 3/3. p. 154- 165. Elérhető az interneten: http://www.aebrjournal.org/uploads/6/6/2/2/6622240/3._ames.pdf >

Bartha, Á., Madarasiné, Sz.A., Gellért, H. 2013. Nemzetközi számviteli ismeretek. Budapest, Perfekt Gazdasági Tanácsadó Oktató és Kiadó Zrt. a Sanoma company.

Beke, J. 2010. Business and economic aspects of accounting standardization in Hungary. *Business and Economic Horizons*. 2/2. p. 82-88. Elérhető az interneten: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=216975>

Beke, J. 2011. International Accounting Standardization Effects On Business Management: Evidence From Hungary. *Global Journal of Management and Business Research*. 11/6.p. 12-17.

Elérhető az interneten: <http://www.journalofbusiness.org/index.php/GJMBR/article/view/512>

Bissessur, S., Hodgson, A. 2012. Stock market synchronicity – an alternative approach to assessing the information impact of Australian IFRS. *Accounting and Finance*. 52. p. 187-212.

Elérhető az interneten: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-629X.2010.00388.x/full> >

Bohusova, H., Nerudova, D. 2009. US GAAP and IFRS convergence in the area of revenue recognition. *Ekonomika Ir Vadyva - Economics & Management*. 14. p. 12-19. Elérhető az interneten: <http://www.eis.ktu.lt/index.php/Ekv/article/view/9236>

Borker, R.D. 2012. Accounting, Culture And Emerging Economies: IFRS In Central And Eastern Europe. *International Business & Economics Research Journal*. 11/9. p. 1003-1018. Elérhető az interneten: <http://search.proquest.com/openview/b347532552df8892ac51bee301e47bfb/1?pq-origsite=gscholar> >

Christensen, H.B., Hail, H., Leuz, C. 2013. Mandatory IFRS Reporting and Changes in Enforcement. *Journal of Accounting and Economics*. 56/2–3/1. p. 147–177. Elérhető az interneten: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0165410113000645> >

Cottera, J., Tarcab, A., Wee, M. 2012. IFRS adoption and analysts' earnings forecasts: Australian evidence. *Accounting & Finance*. 52/2. p. 395-419. Elérhető az interneten: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-629X.2010.00392.x/full>

Csebfalvi, Gy. 2012. The Effects of International Accounting Standardization on Business Performance: Evidence from Hungary. *International Journal of Business and Management*. 7/9. p.20-27. Elérhető az interneten: <http://search.proquest.com/openview/e78c4c4eb26d4ec01c872654512b1ed6/1?pq-origsite=gscholar>

Deloitte Magyarország. (2015): IFRS Zsebkönyv 2014. Letöltve a Deloitte Magyarország weboldaláról 2016.07.19-én: <<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hu/Documents/audit/hu-audit-advisory-IFRSinYourPocket-2014-HUN.PDF> >

Europa.eu. A rendelet szövege az Európai Unió weboldaláról került felhasználásra, letöltve 2016.07.19-én: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1470651604426&uri=CELEX:32002R160635>>

Europa.eu. Az adatok az Európai Unió weboldaláról kerültek felhasználásra, letöltve 2016.07.19-én: <https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_hu >

Hail, L., Leuz, C., Wysocki, P. 2009. Global Accounting Convergence and the Potential Adoption of IFRS by the United States: An Analysis of Economic and Policy Factors. Elérhető az interneten: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1357331 >

Hail, L., Leuz, C., Wysocki, P. 2010. Global Accounting Convergence and the Potential Adoption of IFRS by the U.S. (Part I): Conceptual Underpinnings and Economic Analysis. *Accounting Horizons* American Accounting Association. 24/3. p. 355–394 Elérhető az interneten: <<http://www.aaajournals.org/doi/abs/10.2308/acch.2010.24.3.355> >

Hail, L., Leuz, C., Wysocki, P. 2010. *Global Accounting Convergence and the Potential Adoption of IFRS by the U.S. (Part II): Political Factors and Future Scenarios for U.S. Accounting Standards*. *Accounting Horizons* American Accounting Association. 24/4. p. 567–588. Elérhető az interneten: <<http://www.aaajournals.org/doi/abs/10.2308/acch.2010.24.4.567>>

Hanefah, H. M. M. 2012. Convergence towards IFRS in Malaysia: Issues, challenges and opportunities. *International Journal of Business, Economics and Law*. 1. p. 43–47. Elérhető az interneten: <<http://ijbel.com/wp-content/uploads/2014/06/Convergence-Towards-Ifrs-In-Malaysia-Issues-Challenges-And-Opportunities-Prof.-Dr.-Hajah-Mustafa-Mohd-Hanefah-Jaspal-Singh.pdf> >

IASPlus. Letöltve az IASPlus weboldaláról 2016.07.19-én: <<http://www.iasplus.com/en/resources/ifrs-topics/use-of-ifrs>>

Jermakowicz, E. K., Gornik-Tomaszewski, S. 2006. Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 15. p. 170–196. Elérhető az interneten: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1061951806000267> >

Karimganj, A. 2015. IFRS Convergence and Applicability in India: Some Issues. *International Research Journal of Interdisciplinary & Multidisciplinary Studies (IRJIMS)*. 1/1. p. 43–51. Elérhető az interneten: <<http://www.irjims.com/files/S.Sen.pdf> >

Konzuli szolgálat. Az adatok a Konzuli szolgálat weboldaláról kerültek felhasználásra, letöltve 2016.07.19-én: <<http://konzuliszolgalat.kormany.hu/index> >

Lakatos, L.P., Kovács, D.M., Madarasiné, Sz.A., Mohl, G. - Rózsa, I. 2013. Nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok elmélete és gyakorlata. Budapest, Magyar Könyvvizsgálói Kamara.

Larson, R. K. , Street, D.L. 2004. Convergence with IFRS in an expanding Europe: progress and obstacles identified by large accounting firms' survey. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*.13. p. 89–119. Elérhető az interneten: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1061951804000163> >

Liu, C., Yao, L.J., Hu, N., Liu, L. 2013. The Impact of IFRS on Accounting Quality in a Regulated Market: An Empirical Study of China. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*. p.659-676. Elérhető az interneten: <<http://jaf.sagepub.com/content/early/2011/07/13/0148558X11409164.abstract> >

Mulyadi, M., Soepriyanto, G., Anwar, Y. 2012. IFRS adoption and taxation issue. *International Journal of Arts and Commerce*, 1/7, p. 159-165. Elérhető az interneten: <<http://www.ijac.org.uk/images/frontImages/gallery/Vol1no7december2012/14.pdf> >

Owolabi, A., Iyoha, F.O. 2012. Adopting International Financial Reporting Standards (IFRS) in Africa: benefits, prospects and challenges. *African J. Accounting, Auditing and Finance*. 1/1. p.77-86. Elérhető az interneten: <<http://www.inderscienceonline.com/doi/abs/10.1504/AJAAF.2012.046127> >

Qu, W., Fong, M., Oliver, J. 2012. Does IFRS convergence improve quality of accounting information? - evidence from the Chinese Stock Market. *Corporate Ownership & Control*. 9/4. p. 187-196. Elérhető az interneten: <<http://dro.deakin.edu.au/eserv/DU:30049338/qu-doesifrs-2012.pdf> >

Titilayo, D. 2014. International Financial Reporting Standards (IFRS) for SMES adoption process in Nigeria. *European Journal of Accounting Auditing and Finance Research*, 2/4, p. 33-38. Elérhető az interneten: <<http://eprints.covenantuniversity.edu.ng/2865/#.V61ml1uLRaQ> >

Wahyuni, E. T. 2011. The Accountant Perceptions of The IFRS Convergence Plan In Indonesia. *Jurnal Reviu Akuntansi dan Keuangan*. 1/2. p. 85-96. Elérhető az interneten: <<http://ejournal.umm.ac.id/index.php/jrak/article/view/510> >

Wyk, H., Rossouw, J. 2009. IFRS for SMEs in South Africa: a giant leap for accounting, but too big for smaller entities in general. *Meditari Accountancy Research*. 17/1. p. 99-116. Elérhető az interneten: <<http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/10222529200900007> >

Yeow, P.S., Mahzan, N. 2013. The Responses of Malaysian Public Listed Companies to the IFRS Convergence. *Asian Journal of Business and Accounting*. 6/1. p. 95-120. Elérhető az interneten: <<http://repository.um.edu.my/1188/> >

Zaher, S.T., Hassan, K.M. 2001. A Comparative Literature Survey of Islamic Finance and Banking. *Financial Markets, Institutions and Instruments*. 10/4. p. 155-199. Elérhető az interneten: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1468-0416.00044/abstract> >

Zeff, S. A., Nobes, C. W. 2010. Commentary: Has Australia (or Any Other Jurisdiction) 'Adopted' IFRS?. *Australian Accounting Review*. 53/20/2. p. 178-184. Elérhető az interneten: <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1835-2561.2010.00089.x/full> >

Mellékletek

1.sz. melléklet

Beszámoló IFRS szerinti elkészítése		
srsz.	A tőzsdén jegyzett vállalkozások számára	A tőzsdén nem jegyzett vállalkozások számára
o	N/A	N/A
1.	N/A	IFRS-ek használata nem megengedett
2.	N/A	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
3.	N/A	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
4.	N/A	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
5.	N/A	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
6.	N/A	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára
7.	IFRS-ek használata nem megengedett	N/A
8.	IFRS-ek használata nem megengedett	IFRS-ek használata nem megengedett
9.	IFRS-ek használata nem megengedett	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
10.	IFRS-ek használata nem megengedett	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
11.	IFRS-ek használata nem megengedett	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
12.	IFRS-ek használata nem megengedett	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
13.	IFRS-ek használata nem megengedett	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára
14.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	N/A
15.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	IFRS-ek használata nem megengedett
16.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
17.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
18.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
19.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
20.	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára
21.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	N/A
22.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	IFRS-ek használata nem megengedett
23.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
24.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
25.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
26.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
27.	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára
28.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	N/A
29.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	IFRS-ek használata nem megengedett

30.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
31.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
32.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
33.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
34.	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára
35.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	N/A
36.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	IFRS-ek használata nem megengedett
37.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
38.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
39.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
40.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
41.	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára
42.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	N/A
43.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	IFRS-ek használata nem megengedett
44.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	IFRS-ekhez nem teljes mértékben konvergált helyi standardok szerint kell készíteni a beszámolót minden vállalkozásnak
45.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	IFRS-ek használata megengedett meghatározott körben
46.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	IFRS-ek használata megengedett minden vállalat számára
47.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	IFRS-ek használata kötelező meghatározott körben
48.	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára	IFRS-ek használata kötelező minden vállalat számára

A szerzők elérhetőségi címe

Gábor Tóth, e-mail: toth.gabor.17@gmail.com

Dr. habil. Zsuzsanna Széles, Pénzügyi és Számviteli Intézet, Közgazdaságtudományi Kar, Nyugat-magyarországi Egyetem, email: szeles.zsuzsanna@gmail.com